

1. Sankarisetteri Stella

Sanotaan, että nimi on enne. Stella, Fansett Be My Pride, on omistajalleen Minna Viertolalle tänä päivänä varmasti enemmänkin kuin ylpeyden aihe. Ei siksi, että se on niittänyt menestystä niin näyttely- kuin jalostuskoiranakin vaan siksi, että Minnalla ja miehellään Kari-Matilla on aihetta suureen kiitokseen.

Stella näytti tammikuun lopussa kuluvaan vuotta toteen sen, että koira on ihmisen paras ystävä. Myös silloin, kun sitä vähiten osaa odottaa tai edes tajuaa ystävää ja auttajaa tarvitsevansa. Stella toimi vaistoimensa varassa, määrätietoisesti ja peräänantamattomasti – se toimi kuten todellinen SankariSetteri.

Stellan urotyöstä on jo hetki aikaa, mutta Minna muistaa sen kuin eilisen päivän.

Heräsin 29.-30.1.2005 välisenä yönä siihen, kun Stella tökkäisi kuonollaan naamaani. Ajattelin, että neiti haluaa ulos ja katsoin kelloa. Se näytti neljää aamuyöllä. Ehei, aivan liian aikaista

ulosmenoon. Neiti on nyt hyvä ja jatkaa vain uniaan vielä vähän aikaa. Niin aion tehdä itsekin. Stella hyppäsi sänkyyn ja alkoi ihmetyksekseni kävellä päälläni. Ajattelin, että jo nyt on markkinat, kun tässä talossa ei saa edes nukkua rauhassa! Normaalisti Stella menee suoraan jalkopäähän nukkumaan eikä todellakaan tapaa kävellä ihmisten päällä. Päätin jatkaa uniani kaikesta häirinnästä huolimatta.

Stella siirtyi mieheni kimppuun ja alkoi kävelemään vuorostaan hänen päällään. Kuului murjaisu, että mitä hemmettiä! Neiti ei ihme kyllä antanut vielääkään periksi, vaikka kukaan ei tehnyt elettäkään noustakseen.

Stella alkoi raapimaan mieheni kättä ja jatkoi ja jatkoi sitä niin kauan kunnes Kari-Matti vihdoinkin suostui nousemaan ja meni Stellan kanssa keittiöön. Ei tarvinnut laittaa edes valoja päälle tajutakseen, mitä asiaa Stellalla meille oli. Keittiö oli tulikuuma. Hellan yksi levy oli päällä ja aivan tulipunainen, valmiina syttymään tuleen hetkenä minä hyvänsä. Levyn viereen oli jäänyt mm. leivinpaperipaketti, joten tuli olisi levinnyt helposti. Muut koiramme nukkuivat kaikessa rauhassa. Ne eivät reagoineet mitenkään kuumuuteen ym. Jos Stella ei olisi herättänyt meitä niin todennäköisesti olisimme heränneet itsekin liian myöhään, jos olisimme heränneet enää ollenkaan. Tämä suloinen tyttömme pelasti viisaudellaan ja sitkeydellään todennäköisesti talomme ja henkemme. En voi kuin ihmetellä, miten Stella jaksoikin sinnikkäästi jatkaa herättelemistämme eri keinoin, vaikka ei tahtonut millään saada vastakaikua yrityksilleen. Niin viisas tyttö! Stella on meidän ikioma sankarimme, jonka urotekoa emme koskaan unohda. Kiitos Stella!

2. Sankarisetteri Luca

Urhokas setterimiehemme Luca (Kanelin Key To Top) lienee käsittänyt nimensä hyvin kirjaimellisesti. "Avainpoikamme" on nimittäin aina ollut äärimmäisen näppärä avaamaan lukkoja, ovia ja hakoja. Milloin se on karannut omille reissuilleen tuuletusikkunasta, milloin koirapuiston portista. Viime talvena sen availutaipumuksesta oli kuitenkin ensi kertaa todellista hyötyä, kun Luca pelasti 10-viikkoisen pikkuveljensä hengen.

Kolme setteriuroksen laumamme sai viime vuoden lokakuussa vahvistuksen, kun meille muutti pienen pieni setteripoika, Balou. Balou on nuorimman setterini Lucan puoliveli, ja kaksikko olikin varsinainen tiimi heti ensimmäisistä päivästä lähtien. Veljekset eivät olleet erossa hetkeäkään: ne nukkuivat, leikkivät, söivät ja lenkkeilivät yhdessä.

Marraskuun alussa, kun Balou oli kymmenen viikon ikäinen lähdimme viikonlopun mökki- ja näyttelyreissulle Seinäjoelle. Minun ja matkaseuraksi lupautuneen äitini mukana oli 4 aikuista setteriä sekä pikku-Balou. Paluumatkalla ajelimme Seinäjoelta poikkeuksellisesti kohti Jyväskylää, kun jossain vaiheessa matkaa ajattelin koukata sivutielle

pentua pissattamaan. Ajoin metsätietä pitkin syvälle metsän siimekseen ja pysäytin auton. Koska auton ulkolämpömittari näytti -18°C , ajattelin hoitaa pissatauon mahdollisimman ripeästi. Kiskaisin takapenkiltä ohuen takin päälleni, nappasin pennun syliini ja sukelsimme ulos pakkaseen. Avaimet jätin virtalukkaan. Kahlasimme hankeen ja pentua alkoi etsiä pissapaikkaa. Hetken päästä äitinikin päätti tulla autosta ulos, mutta avaimia hänkään ei huomannut ottaa. Saman tien sen jälkeen, kun äitini pauskasi oven kiinni, kuului auton ovista tuttu keskuslukituksen naksahdus. Hämmästyksellemme huomasimme, että kaikki ovet olivat lukossa.

Aluksi tilanne tuntui jopa huvittavalta, mutta kun tajusimme, ettei autoon tosiaan pääse sisään millään ilveellä, alkoi iskeä paniikki. 15 minuutin sisällä kylmyys oli lävistänyt koko vartalon, mutta oma jäätyminen oli pienin huoli. Sylissäni oleva pentu tärisi jo aivan holtittomasti. Pienen setterinalun kun noin kova pakkasen lävistää aika nopeasti. Kierrettyämme autoa epätoivoisina oli soitettava hätänumeroon. Ainoa ongelma oli, ettemme oikeastaan itsekään tienneet, missä olimme. Lisäksi olimme keskellä metsää, olinhan ajanut aika pitkälle metsän siimekseen.

Hätäkeskuksen päivystäjä yritti saada sijaintiamme selville kyselemällä lähitieneen maamerkkejä. Äitini muisti nähneensä matkalla autosta muutamia tiekylttejä, joiden mukaan päivystäjä selvitteli olinpaikkaamme. Lopulta meille ilmoitettiin, että lähimmältä paikkakunnalta, Karstulasta lähtisi pelastuslaitos apuun. Minä kyyhötin auton renkaan vieressä kauttaaltaan tärisävä pentu takkini ja paitani sisällä ihoani vasten. Oma ruumiinlämpöni oli ehtinyt laskea jo varsin alas, mutta suurin huolenaihe oli se, selviäisikö pieni pentu pakkasessa siihen asti kunnes pelastuslaitos olisi paikalla.

Oltuamme ulkona jo yli puoli tuntia metsätiellä näkyi valtava paloauto. Autosta purkautui ulos 13 palomiestä. Tämä savusukellusvarusteisiin sonnustautunut joukkio kiersi autoa epätoivoisen näköisenä. Uusiin autoihin murtautuminen kun on kuulemma todella hankalaa. Palomiehet yrittivät saada auton ovia auki 20 minuutin ajan, turhaan. Koirat makasivat autossa tyytyväisinä, ikkunat huurussa. Avaimet pysyivät virtalukossa ja ovet säpissä. Paitani alla oleva pentu oli mennyt jo aivan löysäksi, ja sen hengitys kävi raskaaksi. Olin aivan varma, ettei se selviäisi tästä pakkasesta.

Ahkeran ahellyksen jälkeen palomiehet olivat saaneet takaikkunaa sentin verran hivutettua auki ja työkalujen puutteessa tunkivat ikkunasta sisälle puolentoista metrin pituisia sahaa, jolla yrittivät saada oven lukkoa auki. Nelivuotias setterimies Luca oli maannut koko ajan takapenkillä palomiesten puuhastelusta huolimatta, mutta kun saha lähestyi uhkaavasti Lucan takapuolta, se vääntäytyi ylös. Se katseli vähän aikaa huuruisen ikkunan läpi palomiesjoukkion toimintaa ja siniseksi muuttuvaa emäntäänsä ja teki ratkaisevan liikkeen. Luca peräännytti ihmeissään etupenkkiin väliin ja samalla painoi tassullaan keskikonsolissa olevaa avain-nappulaa, josta keskuslukituksen saa pois päältä! Lukot ponnahtivat ylös ja tarkkaavainen palomies riuhtaisi heti etuoven auki. Karstulan pelastuslaitoksen miehet yltyivät korvia huumaaviin ilohuutoihin ja Luca katsoi koko porukkaa hölmistyneenä. Salaman nopeasti syöksyin autoon lämmittelemään pennun pientä kroppaa lämpöpuhaltimien edessä. Luca röyhistelä rintaansa, kun palomiehet kehuivat sitä.

Vartissa pentu oli lämmennyt, mutta vielä useiden tuntien ajan se tärisi ja oli voimaton. Pitkään pelkäsin sen vilustuneen, se kun olisi saattanut olla noin pienelle pennulle kohtalokasta. Onneksi pikkuinen kuitenkin jaksoi taistella kylmettymisen yli. Luca ei tainnut edes ymmärtää, miten kriittisellä hetkellä se oli auton ovet aukkaissut. Kymmenenkin minuuttia pidempään pakkasessa, ja tilanne saattaisi olla toinen. Tällä hetkellä Balou on jopa Lucaa suurempi setterinhonkkelä, joka ei jätä isoveljeään rauhaan hetkeksikään. Korvissa roikkuminen on kai omanlaisensa kiitos Lucalle, joka pelasti pikkumiehen hengen viime talvena.

Vilja Vehkaoja

3. Sankarissetteri Toivo

Heinäkuussa 2007 Toivo kiinnitti sinnikkäällä ja peräänantamattomalla murinallaan meidän (Pia ja Antti) huomionsa, vain seinän takana lymyilevään, hiippariin. Olimme maalla viikonloppureissussa ja yövyimme saunakamarissa, joka oli rantasaunan yhteydessä. Erillään päärakennuksesta. Jälkikäteen totesimme, että kello oli noin 01.30, kun kaikki tämä tapahtui.

Havahduin keskellä yötä Toivon matalaan murinaan. Ajattelin ulkona liikkuvan tilan vakituisten asukkaiden kissan tai koiran, jotka kesäyöt olivat tietysti useimmiten ulkosalla. Sanoin Toivolle, että kaikki on kunnossa ja että nyt käydään nukkumaan. Kiinnitin toki itsekin hieman huomiota siihen kuinka saunan kulmalla oleva liikeilmaisin sai saunan terassin valon useaan otteeseen syttymään ja kuinka äänet hiljenivät aina valon syttyessä. Rauhoittelin itseäni ajatuksin "Kissa tai koirahan se siellä vaan on...". Toivo vaan ei antanut periksi ja murinakin oli oudon matalaa ja erilaista kuin ennen...

Vilkaisin Toivon kanssa puolialastomana ikkunasta ja ovestakin, jossa oli vain pieni säppi, ulos. Ketään tai mitään ei näkynyt. Ei edes kissaa tai koiraa... Komensin Toivon nukkumaan ennen kuin Anttikin herää. Silti Toivo ei antanut periksi ja vielä haukahtikin. Meni rullaverhon alta raollaan olevaan ikkunaan ja veti syvään ilmaa sieraimiinsa. Ja murisi hiljaa ja syvästi. Toivon sinnikkyys ja peräänantamattomuus alkoi vakuuttaa jo minutkin siitä, että kaikki ei taida olla kohdallaan. Kun viimein lattialankku narahti ajattelin, että niin painava ei ole talon koira eikä kissa, että sen saisi narahtamaan. Herätin Antin sanoin: "Antti herää... tuolla on joku." Onneksi paikalla oli avomieheni, Antti, jolla oli edellisen ammattinsa puolesta rohkeutta sekä taitoa toimia oikein tilanteessa. Itse pelkäsin enemmän kuin koskaan aikaisemmin elämäni aikana. Varsinkin, kun huomasi että Anttikin oli varma, että saunalla oli joku ylimääräinen. En ollut kuvitellut. Käden tärisivät adrenaliinin voimasta. Onneksemme meillä oli kännykkä mukana ja Antti sai soitettua pääarakennukselle pyytääksemme lisää miehiä paikalle. Emmehän siinä vaiheessa tienneet ketä ja kuinka monta hiippareita oli. Antti oli jo jonkun aikaa huutanut ja kyselty kuka siellä liikkuu ja millä asioilla sekä käsenyt esille, mutta kukaan ei vastannut.

Saunan ovi aukesi kerran ja vedettiin uudelleen kiinni. Puhelun loputtua joku hahmo livahti saunasta juosten karkuun. Antti perään ja päästin Toivonkin pihalle vapaaksi. Ajattelin, että siitä on edes jotain apua vaikkei suojelukoiraa olekaan. Hiippari saatiin pysäytettyä sanallisesti ja Toivo haukkui muutaman metrin päässä kaiken aikaa. Lopulta talon omakin, 14-vuotias sekarotuinen vanhus tuli urheasti mukaan puolustamaan. Sain Toivon kutsuttua käskyllä luokseni. En halunnut, että Toivo tutustuu kyseiseen henkilöön yhtään tarkemmin vaan ilmoittaa hänestä murinalla jatkossakin, jos vielä samaan pihaan uskaltautuu. Minä olisin halunnut paikalle poliisin, mutta talon oma isäntä pelasti hiipparin, tällä kertaa. Tiesi miehen hämärästi. Omasta mielestäni henkilö, joka ilman lupaa on toisen tiloissa, ei vastaa puhutellessaan vaan juoksee karkuun, saisi selittää reissunsa poliisille eikä minulle. Kenkänsäkin unohti saunaan...

Jälkikäteen ällötti ajatus siitä, että joku täysin vieras saattaa nukkua seinän takana, enkä tiedä mitään asiasta. Ja se, että puolialastomana kurkin ikkunoista ja ovesta. Katsoi varmaan saunalta jo silloin. Olin juuri lukenut lööppiä siitä kuinka joku oli vasaralla surmattu kellariin ja mitä muuta kauheuksia ihan Suomessakin tapahtuu. Antin siskokin nukkui poikakaverinsa kanssa aitassa, ilman koiraa ja ovi lukitsematta... Päärakennukseen ei olisi kuulunut, olisi jotain hämärää tapahtunut sitten saunalla tai aitassa. En uskalla ajatellakaan. Onneksi on koirat!

Toivon, silloin alle kaksivuotiaan, pisteet nousivat ainakin roimasti!!

4. Sankarisetteri Liina

Olen ollut aina sitä mieltä, että eläimillä on terapeuttisia vaikutteita meihin kaksijalkaisiin. Olen ihastuksissani lukenut opas-, pelastus- ja kaverikoiratarinoita jo lapsesta saakka. En kuitenkaan uskonut, että tulisin joskus omistamaan koiran, joka tulisi olemaan minulle henki ja elämä - kirjaimellisesti.

Olen sairastanut pitkään psyykkisesti johtuen erityisesti erilaisista elämässäni sattuneista traumaattisista tapahtumista. Ensimmäinen koirani, englanninspringerspanieli-Aida, oli se, joka sytytti minussa uudelleen elämän kipinän ja piti minut elämässä kiinni keskellä epätoivon hetkiä. Vähitellen kypsyi ajatus toisesta koirasta, setteristä, josta haaveilin jo Aidaa hankkiessani. Päätöstäni toisen koiran hankkimisesta nopeutti tunne, että voimakas oireiluni kuormittaa liikaa Aidaa ja tuntui, että se kaipasi nelijalkaista seuraa, vaikka koirakavereita meillä olikin. Loppuvuodesta 2010 "laumamme" täydentyi punaisella irlanninsetterillä, Liinalla (Redword Legendary). Aluksi Aida oli selvästi mustasukkainen elämäämme tulleesta huomionjakajasta, mutta joidenkin kuukausien kuluessa niistä tuli erottamaton parivaljakko.

Oireilen paljon voimakkain somaattisin oirein. Kun mieli ei pysty asioita käsittelemään, ne purkautuvat mitä kummallisimmissa muodoissa. Tutuiksi ovat tulleet epätodelliselta tuntuvat olotilat, tunne, että pääni tai joku muu ruumiinosa "kelluu" irti muusta vartalostani, koko kehon kattava vapina, toispuolihalvaukset, intensiiviset koko kehon kipukohtaukset, hetkelliset näönmenetykset ja epileptisiä kohtauksia sisältävät kouristuskohtaukset.

Kouristuskohtaukset eivät ole epilepsiaa, vaan tiedostan koko ajan paikan ja pystyn joskus jopa puhumaan kohtauksen aikana. En silti pysty estämään kouristelua, joten riski satuttaa itseni on suuri. Olen tippunut sängyltä, välillä poskeni ja korvani ovat vereslihalla, pääni kuhmuilla ja mustelmilla. Kohtausten takia olen joutunut useasti ambulanssilla ensiapuun ja välillä on pitänyt kysellä lääkitysapua lääkintähelikopteriltakin.

Viime syksynä kouristuskohtaukset lisääntyivät pitkän tauon jälkeen ja siitä lähtien niitä on ollut useampiakin

päivässä, kuitenkin vähintään viikoittain. Oli joulunseutua 2011, kun sain kohtauksen niin, että Liina sattui näkemään kouristeluni. Neidin olemus muuttui hetimiten ja se alkoi tuupia minua kuonollaan, nuolla naamaani ja läpsimään naamaani varovasti tassuillaan. Se tunki päätänsä kainalooni ja kaulalleni. Äitini mukaan kesti n. 30 sekuntia, kun kouristeluni lakkasi. Edellisellä kerralla kohtaus kesti parisen tuntia ensiapuun viennistä huolimatta. Luulin, että Liinan toiminta oli vain sattumankauppaa, mutta ei... Joka kerta sen toimintakaava on ollut sama ja kohtauksen kestot ovat jääneet lyhyiksi. Liina odottaa vieressäni maaten päätäni turvaten, kunnes kykenen nousemaan jalkeille ja senkin jälkeen se tarkkailee vointiani. Ilman sitä olisin ollut ensiavussa ties monen monta kertaa ja ties mitä olisi ehtinyt sattua. Aidaa tilanteeni ei voisi juuri vähempää kiinnostaa.

Liinan läsnäolo tuo minulle paljon turvaa, sillä nyt tiedän, että on joku joka minua voi auttaa, jos en itse siihen pysty. Liinan toiminta on saanut kiitosta myös terveydenhuollon ammattilaisilta. Olen tällä hetkellä hoidossa päiväsairaalassa poissa kotikaupungistani ja koirani saavat olla täällä ei-lääkinnällisenä hoitomuotona. Tässä taannoin sattui niin, että kerran aistin kouristuskohtauksen olevan tulossa ja soitin hoitajalle hoitopaikkaani. Puhelimen päässä ollut hoitaja totesi, etten voi hyvin ja hän tuli luokseni tarkistamaan tilannetta. Hän näki Liinan toiminnan kouristuskohtaukseni aikana ja sen jälkeen henkilökunta oli sitä mieltä, ettei luokseni lähdetäkään automaattisesti, vaan mahdollisen soittoni jälkeen odotetaan ja jonkin ajan päästä varmistetaan puhelimitse mikä on tilanteeni - luonani, kun on paljon parempi hoitaja kuin yksikään kaksijalkainen.

Molemmat koirani, mutta erityisesti Liina, ovat minulle siis henki ja elämä. Koirieni läsnäolo on kantanut läpi pimeyden ja epätoivon hetkien, ne tuovat elämäni turvaa ja sisältöä. Kouristuskohtaukseni lakkauttamalla Liina turvaa minun fyysistä olemistani ja ilman sitä tuskin pystyisin asumaan itsenäisesti. Tuskin neiti tietää, millainen elämäni sankaritar se on!